

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

-

Liikenne

Avovastaus

-

Maatalous

Avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

-

Työkoneet

Avovastaus

-

Jätehuolto

Avovastaus

-

F-kaasut

Avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

-

Julkiset hankinnat

Avovastaus

-

Muut poikkisektorit

Avovastaus

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

-

Muita huomioita

Avovastaus

Lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (VN/14961/2024)

Animalia kiittää mahdollisuudesta lausua.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU) puuttuu ruoantuotantoon ja -kulutukseen liittyvä tavoitteenasettelu ja konkreettiset toimenpiteet. Suunnitelmaan tulisi kirjata tavoitteet ja

konkreettiset toimenpiteet eläinperäisen ruoantuotannon ja -kulutuksen vähentämiselle ja kasvipohjaisen ruoantuotannon ja -kulutuksen lisäämiselle.

Lausuntomme liittyy erityisesti lukuihin ”Maatalous”, ”Kuntien ja alueiden ilmastotyö”, ”Julkiset hankinnat” ja ”Kulutuksen hiilijalanjälki”.

Maataloudessa tulee toteuttaa siirtymä kasviperäiseen ruoantuotantoon

Maankäyttösektorin ilmastovaikutus kytkeytyy suurelta osin ruoantuotantoon, mutta ruoantuotannon päästöihin ei ole Suomessa vielääkään puututtu merkittävästi, eikä niitä siten ole saatu laskuun.

Niin ilmaston, ihmisten terveyden kuin eläinten oikeuksien kannalta sekä ruoantuotantoa että kulutusvalintoja tulisi suunnata kasviperäiseen suuntaan. On keinotekoista keskittyä esimerkiksi nautojen aiheuttamien ilmastopäästöjen vähentämiseen, kun saman panostuksen voisi käyttää huomattavasti tehokkaammin ylipäättään maidon- ja lihankulutuksen vähentämiseen. Myöskään ruokahävikin vähentäminen ei ole yhtä tehokasta kuin eläinperäisen ruuan kulutuksen vähentäminen, ja myös ruokahävikin ilmastovaikutuksista suurin osa tulee poisheitettävästä lihasta. Kokonaishävikin ilmastovaikutuksista 37–47 prosenttia aiheutuu lihasta ja kalasta, vaikka ruokahävikistä niiden osuus on vain 10–12 prosenttia. Keskimääräisen suomalaisen aiheuttamasta hiilijalanjäljestä alle prosentti muodostuu ruokahävikistä.

Varovaisimmatkin arviot asettavat globaalin ruoantuotannon päästöjen osuudeksi noin kolmanneksen kaikista ilmastopäästöistä, ja näistä 60–70 prosenttia on peräisin eläinperäisen ravinnon, kuten esimerkiksi lihan ja maidon, tuottamisesta. Eläintuotanto edistää luontokatoa ja ilmastomuutosta, koska siihen tarvitaan laidunmaata ja rehupeltoja. Lisäksi eläimet tuottavat kasvihuonekaasuja.

Valtioneuvoston tilaaman RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti vuodelta 2019 osoittaa, että ilmastohyötyjen saavuttamiseksi lihankulutuksen on vähennettävä merkittävästi.

Maito- ja lihateollisuus ovat Suomessa suurimmat kansallisen maataloustuen saajat. Samaan aikaan maatalouden kannattavuus on pysynyt heikkona. Eläintuotanto pyörii käytännössä maataloustukien varassa. On kestävämpiä kuin eläinten, ilmaston kuin kansanterveydenkin kannalta rahoittaa voimallisesti eläintuotantoa. Tukiin liittyvä keskeinen ongelma on, että ne pitävät eläinperäisten tuotteiden hintaa keinotekoisesti matalampana kuin kasviperäisten tuotteiden. Maataloustuet vääristävät kilpailua eläinperäisten tuotteiden eduksi, mistä kärsivät kotimaiset kasviperäisen ruuan tuottajat.

KAISUun tulee sisällyttää tavoitteet ja toimenpiteet ruoantuotannon ja -kulutuksen päästöjen vähentämiseksi. Keskeistä on saada tuotantoeläinten määrä laskuun ja vähentää eläinperäisen ruoan kulutusta. Eläintuotannon tukemisen sijaan maataloustukia tulee ohjata kotimaisten kasviproteiinien tuotantoon. Kasviproteiinien tuotantoa tulee lisätä tukemalla tuotekehitystyötä ja markkinointia sekä tarvittavia teollisia investointeja ja vientiä.

Kasvipäraseisen ruoan kysyntää tulee lisätä nostamalla eläinperäisten tuotteiden hintaa suhteessa kasvipäraseisiin. Tämä voi tapahtua esimerkiksi eläinperäisten tai runsaasti eläinrasvaa sisältävien tuotteiden verotusta korottamalla, kasvipäraseisten tuotteiden verotusta keventämällä, eläinperäisten tuotteiden menekinedistämistukia vähentämällä ja eläintuotannon tukien asteittaisella poistamisella.

Ruokavalioita tulee ohjata kasvispainotteiseen suuntaan

Kansanterveydellisestä näkökulmasta suomalaiset syövät liikaa lihaa. Helsingin yliopiston tutkimus osoittaa, että suomalaiset päiväkotilapset syövät yli viisi kertaa enemmän punaista lihaa kuin olisi terveydelle ja maapallon kantokyvylle hyväksi, kun vertailukohdaksi otetaan planetaarinen ruokavalio. Suomalaisista miehistä taas peräti neljä viidestä syö liikaa punaista lihaa suomalaisiin ravitsemussuosituksiin verrattuna.

Kasvipohjainen ruokavalio on tutkitusti parempi niin ihmisten terveydelle, ilmastolle, eläimille kuin myös Itämerelle. Kasvipäraseiset tuotteet ovat lähes poikkeuksetta ilmaston ja ympäristön kannalta vähäpäästöisin ja ympäristöystävällisin valinta.

Uudet kotimaiset ravitsemussuositukset ohjaavat lihankulutuksen vähentämiseen nykyisestä tasosta. Suositukseen on integroitu aiempaa vahvemmin ympäristönäkökulma, ja suosituksissa todetaankin, että ruuankulutuksen ympäristövaikutuksia voidaan pienentää siirtymällä kasvipainotteiseen ruokavalioon. Suosituksissa todetaan myös, että eläinperäisten tuotteiden käyttö aiheuttaa suurimman osan suomalaisten keskimääräisen ruuankulutuksen ilmastovaikutuksista (65 prosenttia), erityisesti naudanlihan ja maitotuotteiden kulutuksesta. Ravitsemussuosituksia noudattava ruokavalio voi vähentää ilmastovaikutuksia yli kolmanneksella. Uusien ravitsemussuositusten voikin katsoa olevan yksi keskeinen osa kestävyysmurrosta.

Myös kesällä 2023 julkaistut pohjoismaiset ravitsemussuositukset painottavat lihan vähentämisen ja kasvien lisäämisen tärkeyttä niin terveys- kuin ympäristösyistä.

KAISUun tulee sisällyttää tavoitteet ja toimenpiteet, joilla varmistetaan kansallisten ravitsemussuositusten toteutuminen.

Julkisten ruokapalveluiden ateriatarjonta on muutettava nykyistä kasvispainotteisemmaksi. Julkisissa ruokapalveluissa tulee panostaa kasvien osuuden kasvattamiseen ja lihan ja muiden eläinperäisten tuotteiden osuuden vähentämiseen. Korvaamalla eläinperäisiä tuotteita kotimaisilla kasviproteiinituotteilla edistetään myös kestävästä kotimaista maataloustuotantoa. Monet kasviperäiset ruoat tukevat myös paikallista yrittäjyyttä ja tuotantoa, sillä ympäri Suomen on syntynyt yrityksiä, jotka perustavat tuotantonsa innovatiivisille kasvistuotteille.

Julkisessa ruokailussa opitut tavat siirtyvät usein kotikeittiöihin, joten kasvispainotteinen laitosruokailu muuttaa ihmisten ruokailutottumuksia myös laajemmin kestävämmäksi niin ilmaston, terveyden kuin eläintenkin kannalta.

Eläinperäisten tuotteiden ostot julkisissa hankinnoissa tulisi puolittaa vuoteen 2030 mennessä ja korvata ne muun muassa kotimaisilla kasviproteiineilla.

Helsingissä 20.8.2025

Heidi Kivekäs

toiminnanjohtaja

Animalia ry

Kivekäs Heidi
Animalia ry